

Asia: VN/1230/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Perheenyhdistämisen odotusaikaa koskeva ehdotus

Teknologiateollisuus ry pitää tärkeänä, että opiskeluperusteiseen maahanmuuttoon liittyviä väärinkäytöksiä, hyväksikäytön riskejä ja haavoittuvia tilanteita ehkäistään tehokkaasti. Samalla on välttämätöntä huolehtia siitä, etteivät sääntelymuutokset heikennä Suomen mahdollisuuksia houkutella ja pitää kansainvälisiä osaajia.

Kansainväliset tutkinto-opiskelijat ovat Suomelle merkittävä osaajapotentiaali. Teknologiateollisuuden yritykset tarvitsevat lähivuosina ja pitkällä aikavälillä lisää osaavaa työvoimaa, ja Suomessa tutkintonsa suorittaneet kansainväliset opiskelijat ovat yksi keskeinen ryhmä vastaamaan tähän tarpeeseen. Opiskelijoiden houkuttelu Suomeen ja heidän kiinnittymisensä suomalaiseen työelämään on myös osa Suomen TKI- ja kasvupolitiikkaa.

Ehdotettu opiskelijoiden perheenjäseniä koskeva vuoden odotusaika voi heikentää Suomen houkuttelevuutta erityisesti perheellisten ja jo pidemmälle koulutus- tai työurallaan edenneiden opiskelijoiden kohdalla. Teknologiateollisuuden näkökulmasta tämä on ongelmallista, koska juuri tällaisilla henkilöillä voi olla vahva motivaatio jäädä Suomeen, työllistyä ja rakentaa pysyvää uraa suomalaisilla työmarkkinoilla.

Esityksessä on tunnistettu, että odotusaika voi vähentää perheellisten opiskelijoiden hakeutumista Suomeen ja vaikuttaa osaavan työvoiman saatavuuteen. Tulisikin vakavasti harkita, voisiko kategorisen vuoden odotusajan sijaan säätää poikkeusmahdollisuuksista tilanteisiin, joissa perheen maahantulo on perusteltua ja toimeentulo voidaan osoittaa luotettavasti. Tällaisia tilanteita voisivat olla esimerkiksi opiskelijan saama merkittävä apuraha, työnantajayhteys, puolison työtarjous

Suomessa, korkeakoulun vahvistama realistinen toimeentulosuunnitelma tai muu selvitys siitä, että perheen toimeentulo ja kotoutumisen edellytykset ovat kunnossa.

Teknologiateollisuus ry pitää myös tärkeänä, että opiskelijan perheenjäsenten työllistymispotentiaali otetaan paremmin huomioon. Puolisoita ei tule tarkastella yksinomaan julkisten menojen näkökulmasta, vaan myös mahdollisena työvoimana. Siksi perheenyhdistämisen rajoittamisen sijaan tulisi vahvistaa puolisoiden työllistymispolkua, osaamiskartoituksia, kielikoulutusta ja työnantajayhteyksiä.

Teknologiateollisuus ry ei kannata sääntelyä, joka käytännössä ohjaa perheellisiä osaajia valitsemaan Suomen sijasta kilpailijamaat. Mahdollisten kiristysten tulee olla oikeasuhtaisia, tarkkarajaisia ja riskiperusteisia.

Ulkomaalaislain ja tutkija- ja opiskelijalain soveltamista koskeva ehdotus

Teknologiateollisuus ry pitää perusteltuna, että lainsäädäntö on viranomaisille selkeää ja mahdollistaa puuttumisen tilanteisiin, joissa on kyse maahantulosäännösten kiertämisestä, asiakirjaväärennöksistä, hyväksikäytön riskistä tai hakijan joutumisesta haavoittuvaan asemaan. Ehdotuksen tavoite selkeyttää ulkomaalaislain ja tutkija- ja opiskelijalain soveltamista erityisesti opiskelijoiden perheenjäsenten sekä toisen asteen opiskelijoiden osalta on sinänsä ymmärrettävä. Sääntelyn selkeyttäminen voi parantaa viranomaisten mahdollisuuksia puuttua väärinkäytöksiin ja suojata erityisesti alaikäisiä hakijoita.

Teknologiateollisuus pitää kuitenkin tärkeänä, että soveltamiskäytäntö ei johda kansainvälisten opiskelijoiden yleiseen epäilyperusteiseen kohteluun. Kuten esityskin toteaa, suurimmalla osalla kansainvälisistä opiskelijoista opinnot etenevät ja oleskelu Suomessa sujuu ilman merkittäviä ongelmia. Sääntelyn tulee siksi kohdistua tunnistettuihin riskeihin ja väärinkäytöksiin, ei vaikeuttaa tarpeettomasti opiskelijoiden Suomeen hakeutumista.

Eryityisesti korkeakouluopiskelijoiden osalta on tärkeää säilyttää lähtökohtana se, että oppilaitos valitsee opiskelijansa ja arvioi hänen edellytyksensä suoriutua opinnoista. Maahanmuuttoviranomaisten tehtävänä on arvioida oleskeluluvan edellytyksiä, mutta sääntely ei saa johtaa siihen, että viranomaismenettely muodostaa päällekkäisen ja ennakoimattoman opiskelijavalinnan vaiheen.

Kielitaitoedellytystä koskeva ehdotus

Teknologiateollisuus ry pitää tärkeänä, että Suomeen opiskelemaan tulevilla on aidot edellytykset suoritua opinnoistaan. Riittävä opetuskielen taito tukee opintojen etenemistä, opiskelijan hyvinvointia, harjoitteluihin pääsyä ja myöhempää työllistymistä. Tältä osin kielitaitoedellytyksen tavoite on ymmärrettävä.

Kielitaitoedellytyksen sääntelyssä ja soveltamisessa on kuitenkin varmistettava, ettei se muodostu tarpeettomaksi esteeksi kansainvälisten opiskelijoiden Suomeen hakeutumiselle. Teknologiateollisuuden yritysten kannalta on tärkeää, että Suomi houkuttelee myös englanninkielisiin tutkinto-ohjelmiin hakeutuvia osajia. Erityisesti teknologia-alalla englanti on monissa tehtävissä ja työyhteisöissä keskeinen työkieli, vaikka suomen tai ruotsin oppiminen onkin tärkeää pidemmän aikavälin kotoutumiselle ja urakehitykselle.

Teknologiateollisuus korostaa, että kielitaitoedellytyksen tulee tarkoittaa nimenomaan opinnoissa vaadittavaa kielitaitoa. Jos tutkinto-ohjelman opetuskieli on englanti, oleskeluluvan kannalta ratkaisevaa tulee olla opiskelijan riittävä englannin kielen taito kyseisten opintojen suorittamiseen. Suomen tai ruotsin taitoa ei tule edellyttää ennen maahan saapumista, ellei se ole kyseisen koulutuksen suorittamisen kannalta välttämätöntä.

Kielitaidon ensisijaisen arvioinnin tulee jatkossakin kuulua oppilaitoksille osana opiskelijavalintaa. Maahanmuuttoviranomaisen, edustuston tai rajaviranomaisen roolin tulee olla rajattu tilanteisiin, joissa hakijan esittämän kielitaitoselvityksen ja viranomaisen havaintojen välillä on ilmeinen ja merkittävä ristiriita tai joissa on perusteltu epäily väärinkäytöksestä.

Teknologiateollisuus pitää tärkeänä, että kielitaitoedellytyksen soveltamisesta annetaan selkeät valtakunnalliset ohjeet. Ohjeistuksen tulee ehkäistä epäyhtenäistä soveltamiskäytäntöä eri edustustoissa, rajanylityspaikoilla ja viranomaisprosesseissa. Hakijoiden, korkeakoulujen ja työnantajien on voitava ennakoida, millainen selvitys kielitaidosta katsotaan riittäväksi.

Lisäksi on tärkeää, ettei kielitaitoedellytys hidasta kohtuuttomasti oleskelulupaprosesseja. Pitkät ja epävarmat käsittelyajat heikentävät Suomen kilpailukykyä suhteessa muihin opiskelijamaita houkutteleviin maihin.

Toimeentuloedellytystä koskevaa asetuksenantovaltuutussäännöstä ja sen perusteella säädettävää valtioneuvoston asetusta koskeva ehdotus

Teknologiateollisuus ry pitää perusteltuna, että opiskelijan toimeentuloedellytyksen tasosta säädetään nykyistä läpinäkyvämmiin ja ennakoitavammin. Sääntelyn tulee olla selkeää hakijoille, oppilaitoksille ja viranomaisille. On myös ymmärrettävää, että toimeentuloon varattujen varojen ja koulutuksen järjestäjän vaatimiin maksuihin varattujen varojen tulee olla erillisiä. Tämä voi vähentää

epäselvyyksiä ja ehkäistä tilanteita, joissa opiskelijalla ei tosiasiaassa ole riittäviä varoja elämiseen Suomessa.

Samalla on välttämätöntä arvioida toimeentuloedellytyksen kokonaisvaikutusta yhdessä muiden muutosten kanssa. Kansainvälisiltä opiskelijoilta edellytetään jatkossa toimeentuloon varattuina varoja, lukuvuosimaksuihin varattuina varoja sekä mahdollisesti aiempaa enemmän selvityksiä kielitaidosta ja muista luvan edellytyksistä. Lisäksi täyskatteelliset lukuvuosimaksut voivat nostaa Suomeen opiskelemaan hakeutumisen kustannuksia merkittävästi.

Teknologiateollisuus ry pitää tärkeänä, että sääntely ei sulje Suomen ulkopuolelle lahjakkaita opiskelijoita, joilla olisi hyvät edellytykset valmistua, työllistyä ja jäädä Suomeen, mutta joilla ei ole mahdollisuutta osoittaa suuria varallisuuseriä etukäteen. Suomen kilpailukyvyn kannalta on tärkeää, että opiskelijaksi hakeutumisen kustannuskynnys pysyy kohtuullisena suhteessa kilpailijamaihin.

Teknologiateollisuus ry pitää tärkeänä, että toimeentuloedellytyksen tasoa ja sen vaikutuksia seurataan säännöllisesti. Seurannassa tulisi tarkastella ainakin hakijamääriä, myönteisiä ja kielteisiä päätöksiä, opiskelijoiden lähtömaita, koulutusaloja, valmistumista, työllistymistä sekä Suomeen jäämistä. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää teknologia-alojen ja muiden osaajapulasta kärsivien alojen kehitykseen.

Muuta lausuttavaa esityksestä

Teknologiateollisuus ry korostaa, että kansainväliset opiskelijat ovat Suomelle strateginen voimavara. Suomen väestökehitys, osaajapula ja TKI-panostusten kasvattaminen edellyttävät, että Suomi pystyy houkuttelemaan, kouluttamaan ja pitämään kansainvälisiä osaajia. Opiskeluperusteinen maahanmuutto on tässä kokonaisuudessa keskeinen väylä.

Esityksen tavoitteet väärinkäytösten ehkäisemiseksi ovat hyväksyttäviä, mutta kokonaisuuden tulee olla tasapainoinen. Sääntelyn ei tule lähettää kansainvälisille opiskelijoille viestiä siitä, että Suomi suhtautuu heihin ensisijaisesti riskinä. Suomen tulee olla maa, johon osaava opiskelija haluaa tulla, jossa hän pystyy rakentamaan elämänsä ja johon hän haluaa jäädä valmistumisen jälkeen työskentelemään.

Teknologiateollisuus ry pitää myönteisenä, ettei esityksessä ehdoteta opiskelijoiden työntekooikeuden rajoittamista. Opintojen aikainen työnteko, harjoittelut, opinnäytetyöt ja yritysyhteistyö ovat keskeisiä väyliä työelämään kiinnittymiselle. Opiskelijoiden mahdollisuuksia päästä oman alan työtehtäviin tulisi pikemminkin vahvistaa.

Hiidenvuori Eero
Teknologiateollisuus ry